

Aktualitások a menekültkérdésben. Menekültügyi világnap, 2014. június 20.

Tartalom

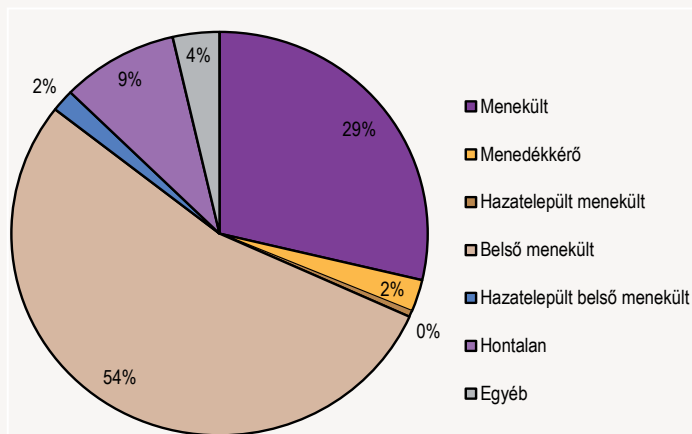
Menekültek	1
Menedékkérők	2
Magyarországi helyzet	3

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) a menekültek jogállásáról szóló egyezményét 1951-ben fogadta el, ami az 1967-es jegyzőkönyvvel az egyetlen nemzetközi menekültvédelmi dokumentum. Az egyezményben meghatározták azokat a feltételeket, amelyek alapján az aláíró államok a kérelmezőt menekültként ismerik el, rögzítették a visszaküldés tilalmát, továbbá megállapodtak a menekülteknek biztosítandó alapvető szociális jogok és ellátások köréről is. Az ENSZ 2001-ben az egyezmény aláírásának 50. évfordulója alkalmából ünnepelte először a Menekültügyi világnapot.

A 2013-as év első fele minden idők legrosszabbjának tekinthető menekültügyi szempontból az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR) által kiadott előzetes adatok alapján. Az UNHCR-ellátottak körébe tartozó rászorultak száma – a valaha mért legmagasabb – 38,7 millió volt 2013. év közepén, közel 3 millióval több, mint fél évvel korábban.

1. ábra

Az UNHCR-ellátottak körébe tartozó rászorultók megoszlása, 2013. év közepén

Forrás: ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala.

A rászorultók több mint fele, közel 21 millió ember volt országhatáron belüli belső menekült. Közülük mintegy 4 millióan 2013 első felében kényszerültek elhagyni otthonaikat, túlnyomó többségük (2,2 millió) Szíriában, de jelentős számban voltak Szudánban (390 ezer), a Kongói Demokratikus Köztársaságban (360 ezer) és Pakisztánban (264 ezer) is. A felsorolt valamennyi országban háborús konfliktusok zajlanak. A belső menekültek mellett a másik nagy csoportot az országukat elhagyó menekültek adták, 2013 júniusában 11,1 millióan voltak világszerte. Jelentős (3,5 millió) a hontalan személyek száma is. 2013. év közepén közel 988 ezer menedékkérő volt világszerte, és 46%-uk 2013 első félévében adta

be kérelmét. A 878 ezer hazatelepült több mint háromnegyede országhatáron belül költözött vissza otthonába, számukra az UNHCR integrációs programokat szervez. A statisztikák szerint további 1,4 millióan voltak azok, akik valamilyen egyéb módon tartoznak az ENSZ Menekültügyi Hivatala által ellátottak körébe.

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosága (UNHCR) 1950-ben alakult a II. világháború európai menekülteinek megsegítésére. Ezt követően feladatköre és a segítségnyújtás helyszínei fokozatosan bővültek. Tevékenységi körébe tartozik – többek között – a jogvédelem biztosítása, az integráció elősegítése és a hátrányos helyzetűek védelme.

Az UNHCR statisztikái az alábbi csoportokra vonatkoznak:

- **Menekült:** az 1951. évi ENSZ-egyezmény alapján menekültként elismert személy. Az UNHCR statisztikáiban ebbe a csoportba tartoznak a kiegészítő és az ideiglenes nemzetközi védelemben részesülő személyek is.
- **Menedékkérő:** azon személyek, akiknek kérelme még elbírálás alatt van, így még nem kapták meg a menekültstátust.
- **Belső menekült:** azon személyek, akik valamely fegyveres konfliktus vagy egyéb erőszakos cselekmények miatt kényszerültek elhagyni otthonukat, de nem lépték át az országhatárokat.
- **Hazatelepült menekült:** azon menekültek, akik visszatértek lakhelyükre.
- **Hontalan:** akik nem rendelkeznek egyik ország állampolgárságával sem, például területek elcsatolása, diszkrimináció, születési anyakönyvezés hiánya miatt.
- **Egyéb:** nem tartoznak egyik, a fentiekben felsorolt csoportba sem, ugyanakkor az UNHCR részéről humanitárius ellátásban részesülnek.

Menekültek

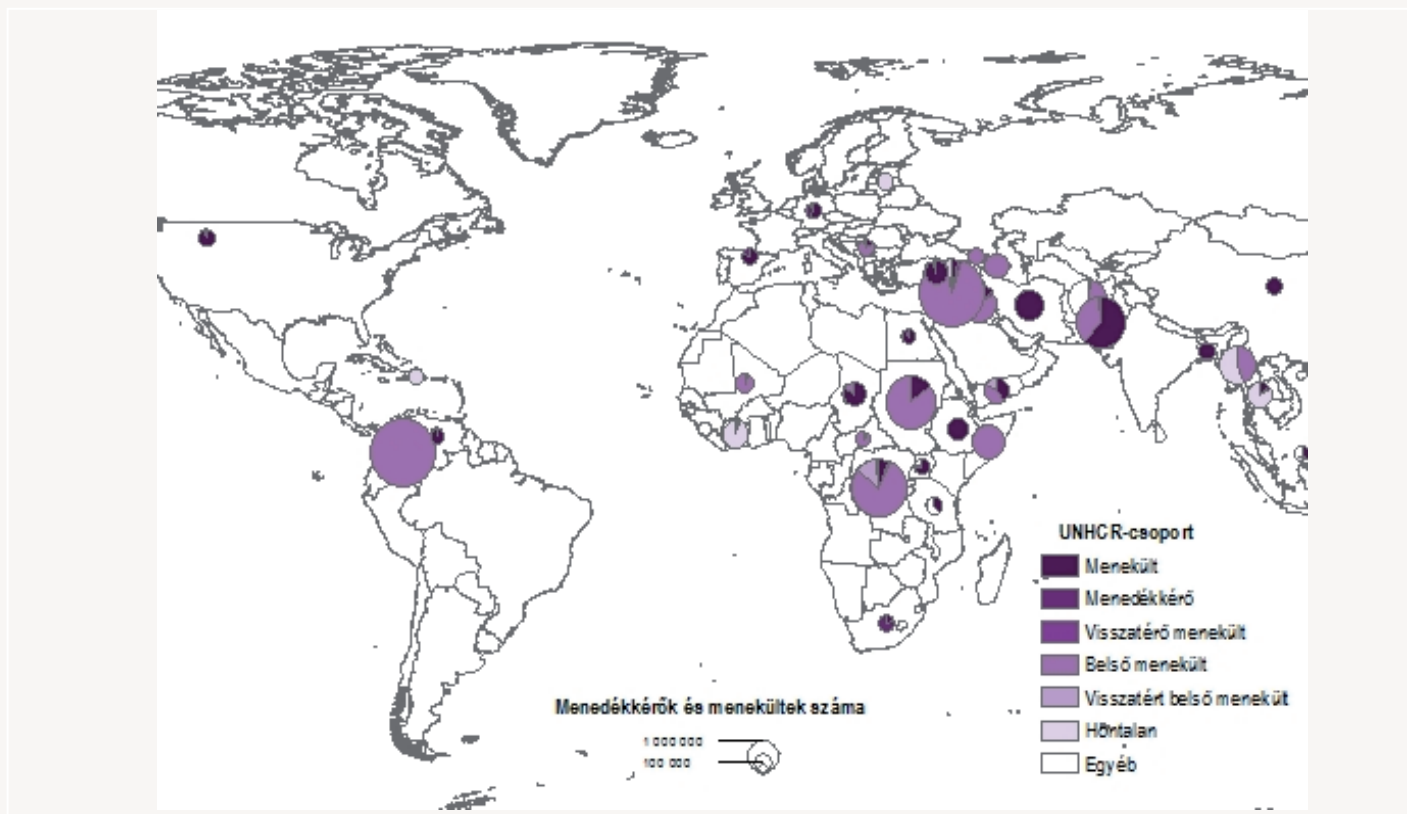
Az UNHCR adatai alapján a háborús konfliktusok miatt kiemelkedően sokan, 1,5 millióan kényszerültek tömeges menekülésre 2013 első félévében. Ez 1999 óta a legmagasabb szám, de mivel ez csak az első hat hónapra vonatkozó adat, így valószínű, hogy az 1994-es ruandai mészárlás éve után 2013-ban lesz a legmagasabb a menekültek száma. **2013 első félévében új menekültként (flow jellegű adat)** a legtöbben (1,3 millió) Szíriát hagyták el, akiknek útja elsősorban Libanonba (445 ezren), Jordániába (394 ezren) és Törökországba (294 ezren) vezetett.

Szíria mellett az afrikai országok a fő származási helyek: Szudánból 65 ezren, a Közép-afrikai Köztársaságból 55 ezren, a Kongói Demokratikus Köztársaságból 40 ezren, Maliból 37 ezren és Szomáliából 27 ezren menekültek el, főként a szomszédos országokba.

A menekültek **2013. év közepi létszáma (stock-jellegű adat)** 11,1 millió volt világszerte. Pakisztánban 1,6 millióan, Iránban 860 ezren tartózkodtak. Ezekbe az országokba szinte csak Afganisztánból érkeztek menekültek. Arányaiban a legnagyobb változás az év kezdete óta Libanonban történt, ahol háromszorosára (577 ezerre) nőtt a menekültek száma, de a Jordániába és a Törökországba menekültek száma is megduplázódott (613 és 512 ezerre), mindhárom esetben elsősorban a szír menekülthullám miatt. További fontos fogadó országok még Kenya (550 ezer), Csád (közel 420 ezer) és Etiópia (407 ezer – 1992 óta a legmagasabb). Kínában további 300 ezer menekült él, de számuk gyakorlatilag nem változott az 1980-as évek óta.

2. ábra

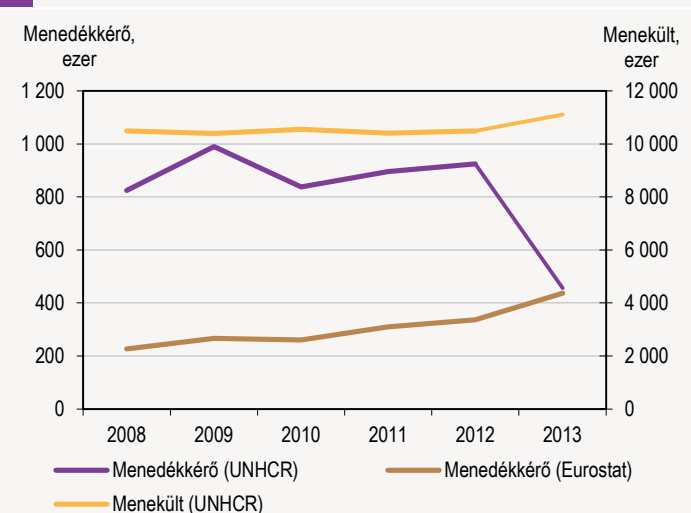
Menedékkérők és menekültek a világban, 2013

A származási országok között a közelmúlt háborús konfliktusai miatt meghatározó az afgán személyek száma, összesen több mint 2,5 millióan menekültek el országukból. Hasonló okokból jelentős a Szíriát elhagyók száma (1,9 millió) is, 2012 végéhez képest fél év alatt 38%-kal nőtt. A szír menekültek túlnyomó többsége a környező országokban, Libanonban (571 ezer), Jordániában (552 ezer), Törökországban (490 ezer) és Irakban (152 ezer) talált menedéket. 2014-ben az elhúzódó háború miatt a szír menekültek száma várhatóan utoléri az afgánokét. A két fő származási ország mellett elsősorban afrikai államokból távoztak tömegesen: 1,1 millió szómáliai (ez a szám gyakorlatilag nem változott 2012 év vége óta), 632 ezer szudáni és 490 ezer kongói élt más országokban humanitárius okokból. Az iraki menekültek száma a 2012. év végi 746 ezerről 409 ezerre esett vissza, ami a hatóságok szerint a visszaköltözések következménye.

3. ábra

Menedékkérők és menekültek száma

Megjegyzés: az UNHCR adatok 2013-ban csak az első félévre vonatkoznak

Menedékkérők

Világszerte 2013 első félévében 456 ezer egyéni menedékkérelmet adtak be, és számuk alulbecsült, mivel nem tartalmazza a dél-afrikai adatokat, ahonnan az UNHCR szerint az elmúlt öt évben a legtöbb új kérelmet nyújtották be.

Legtöbben (43 ezren) Németországban kértek menedéket, ahová a kérelmezők negyede Oroszországból érkezett. További fontos célszám az Egyesült Államok (38 ezer kérelem – főleg Kínából és Mexikóból), Franciaország (közel 30 ezren – leginkább Szerbiából és Koszovóból), de Uganda, Svédország és Ausztrália hatóságaihoz is nagyszámú kérelmet nyújtottak be.

Az **Európai Unió 28 tagállamára vonatkozóan** az Eurostat már újabb, a teljes 2013. évre vonatkozó adatokat is publikált a menedékkérőkről. Számuk az év folyamán jelentősen, közel 100 ezer fővel növekedett 2012-höz képest, ezzel 2013 végére több mint 435 ezer menedékkérő élt az uniós országokban.

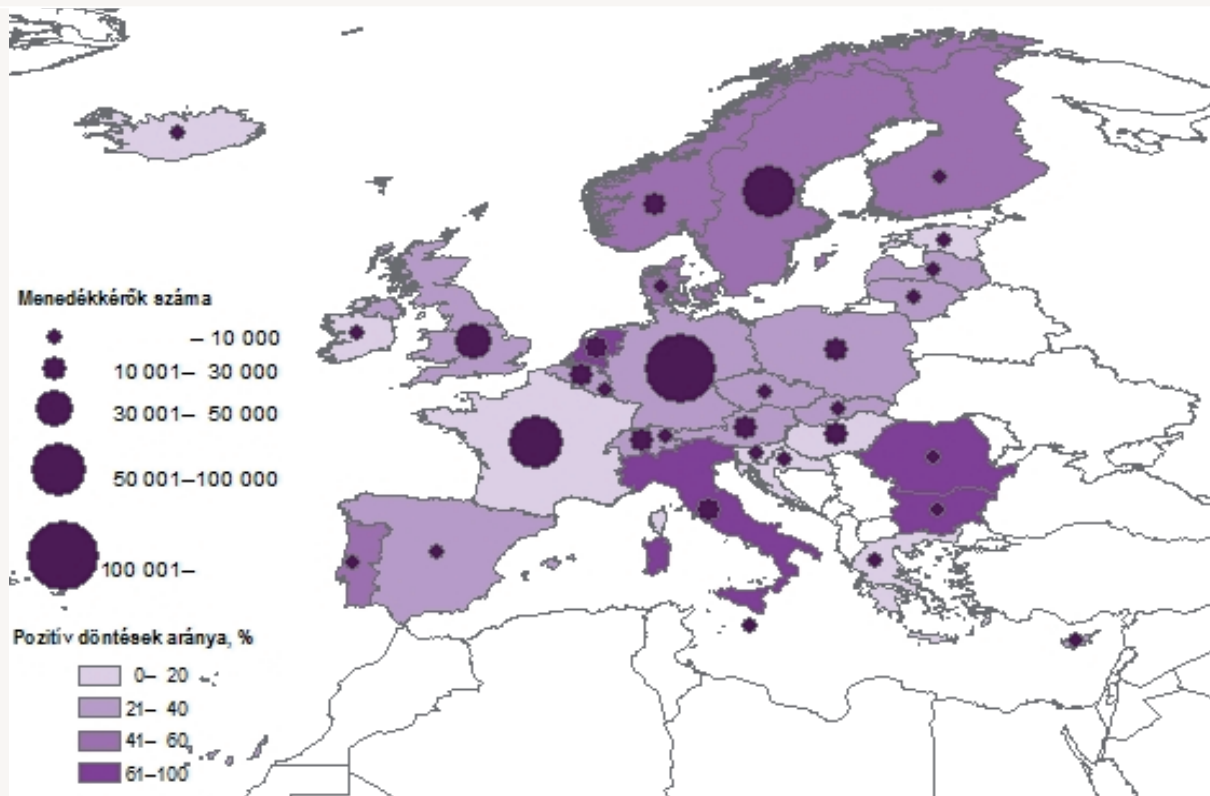
A legfontosabb befogadó ország a teljes évre vonatkozó adatok szerint is Németország volt, mintegy 127 ezren érkeztek ide. Fontos európai célszám volt továbbá Franciaország (66 ezer), Svédország (54 ezer), az Egyesült Királyság (30 ezer) és Olaszország (28 ezer). A legtöbb menedékkérő szír állampolgárságú volt (50 ezer), de sokan érkeztek Oroszországból (41 ezer), Afganisztánból (26 ezer), Szerbiából (22 ezer), Pakisztánból (21 ezer) és Koszovóból (20 ezer) is.

A kérelmek elfogadását nagymértékben befolyásolják mind a fogadó ország szabályai, mind a menedékkérők állampolgársága. Az EU-28 tagállamaiban átlagosan a kérelmezők valamivel több mint egyharmada kapott valamilyen státust az első fokú döntések alapján. Az országok között azonban jelentős különbségek vannak. Bulgáriában és Máltán a kisszámú kérelmező több mint 80%-a részesült pozitív elbírálásban, de arányuk Romániában és Olaszországban is 60% fölötti. A másik véglet Görögország, ahol a kérelmek több mint 96%-át utasították el első fokon.

Állampolgárság szerint nagy a különbség a kérelmek elbírálásában. A jelentősebb (legalább 100 kérelmet regisztráló) származási országok között a szírek számíthatnak a legkedvezőbb elbírálásra, a kérelmezők 83,5%-a kapott kedvező döntést első fokon. De többségében pozitív elbírálásra

4. ábra

Menekültek Európában, 2013

számíthatnak a szómáliai, az iraki és az iráni állampolgárok is. Ezzel szemben az afgánok kevesebb mint fele (45,1%) részesült nemzetközi védelemben a 2013. évi döntések alapján. Még rosszabb volt a helyzet a nagyszámú orosz kérelmező esetében, ugyanis közel háromnegyedüket elutasították.

Magyarországi helyzet

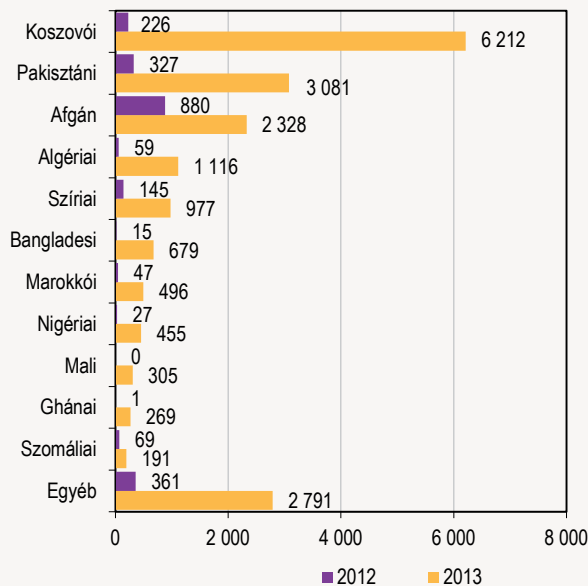
Magyarországon csekély mértékben nőtt azoknak a száma, akik az elmúlt évtizedben menekültstátust kaptak. Míg 2003-ban 1565-en szerepeltek a nyilvántartásokban, addig tíz évvel később közel 2400-an.

A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal adatai alapján 2013-ban számottevően, közel kilencszeresére nőtt a kérelmezők száma a 2012. évhez képest. A 18 900 kérelem majdnem harmadát koszovói állampolgárok nyújtották be, de jelentős volt a pakisztáni (3 081) és az afgán (2 328 fő) menekékkérők száma is. A kérelmek többségét (közel 12 ezret) 2013 első felében adták be, ennek háttérében az állhat, hogy az év első felében nem volt lehetőség a menekékkérők idegenrendészeti őrizetbe vételére. Az év második felében azonban egy törvénymódosítás alapján ismét lehetségessé vált az őrizetbe vétel, és ezzel összefüggésben visszaesett a kérelmek száma.

A menekékkérők túlnyomó része Magyarországon nem kap menekültstátust: 2013 folyamán mindössze 173 esetben ismerték el menekültnek a kérelmezőt, és 183-an kaptak oltalmazott státust. Számuk együtt sem éri el az adott évben kérelmet benyújtók 2%-át.

5. ábra

A Magyarországon menekéket kérők száma állampolgárság szerint

Forrás: Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal.

További információk, adatok (linkek):

[Módszertan](#)

Táblák (stadat): Évközi adatok – [Népesség, népmozgalom: 1.2](#)

Idősoros éves adatok – [Népesség, népmozgalom: 1.7](#)

Idősoros éves adatok – [Népesség, népmozgalom: 1.8](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu